

## Razgled po šolskem svetu.

— **Šole v prirodi.** V Parizu mislijo otvoriti šole v prirodi za jetične otroke. Kdaj li pridejo pri nas na to idejo?

— **Prva doktorica zagrebškega vseučilišča** je gospodična Milica pl. Bogdanovičeva. Bila je promovirana v soboto, 22. junija, doktorjem filozofije. Gospodična je dovršila v Zagrebu licej, naredila potem gimnazijsko maturo in bila naposled redna slušateljica. Njena doktorska dizertacija se glasi „Cesar Julijan apostat proti krščanstvu“.

— **Novi rektor dunajskega vseučilišča.** Rektorjem dunajskega vseučilišča za šolsko leto 1907—1908 je bil izvoljen redni javni profesor za histologijo, dvorni svetnik dr. Viktor Ebner pl. Rosenstein.

— **Doktor vseh štirih fakultet.** Profesor bogoslovja na berlinskem vseučilišču, glavni ravnatelj kraljeve biblioteke Adolf Harnack, ima doktorat bogoslovja, filozofije in medicine. Sedaj mu je vseučilišče v Glasgovi podelilo še doktorat juris, tako da je doktor vseh štirih fakultet.

## Z gospodarskega polja.

**Avstrijske državne železnice.** Avstrijskih državnih železnic je bilo 1907. leta. 9276 km, leta 1906. jih je pa bilo 9031 km. Od 1. do 31. maja se je prepeljalo 5.111.100 oseb in 3.394.100 tonelat blaga. Za prevažanje oseb (z dotično prtljago) je železnica sprejela 6.918.100 K, za prevažanje blaga pa 18.539.500 K, skupno 25.457.600 K. Leta 1906. le 24.005.992. Od 1. januarja do 31. maja 1907. se je prepeljalo 20.310.300 oseb in 16.374.000 tonelat blaga. Za prevažanje oseb je železnica prejela 28.758.200 K, za prevažanje blaga 87.877.700 K. Skupni dohodek leta 1907. znaša 116.635.900 K, leta 1906. le 112.551.245 K.

— **Zadružna Zveza v Celju** je imela 13. t. m. v Mariboru svoj prvi občni zbor, odkar se je preosnovala v smislu revizijskega zakona iz l. 1903. Delokrog razteza se po vsi Sloveniji, Istri in Dalmaciji. Do konca l. 1906. je štela že 167 zadrug. — Zveza je član „Splošne Zveze kmetijskih zadrug na Dunaju“. — Udeležba je bila prav obilna. Pred zborovanjem so bila tri poučna predavanja o predmetih, ki so velevažni za naše posojilnice. — Zborovanje je vodil predsednik gospod Mihael Vošnjak, oče slovenskega posojilništva. Udeležil se je zborovanja tudi njegov brat dr. Josip Vošnjak, ki je pravzaprav dal prvi početek našemu posojilništvu. On je že l. 1871. priobčil v „Koledarčku“ družbe sv. Mohorja prva uzorna pravila za posojilnice, nakar se je ustanovila prva slov. posojilnica v Ljutomeru. L. 1873. je šele stopil v veljavo zadružni zakon. — Zborovanja se je udeležil tudi predsednik Avstrijske Zveze, baron Sturkg. — Obravnavali so se važni predmeti in sprožila znamenita vprašanja v korist slovenskega kmeta in posestnika.

— **Vinska letina na Vipavskem** utegne biti letos, soče po sedanjem zarodu, tako bogata, kakor je ni bilo od leta 1875. Trte imajo toliko zaroda, da bo ljudem primanjkovalo posode, ako vse dozori in ne pride kaka vremenska nezgoda.

— **Banka „Slavija“ v Pragi** izkazuje za 38. leto svojega delovanja v vsakem oziru znamenite uspehe. Tako je bilo v življenjskem oddelku leta 1906. podanih 7520 oglasil za kapital K 25.119.796 40, od katerih je bilo izgotovljenih 6345 polic za kapital K 21.237.136 40. V tem letu je izplačal zavod kapitalov zavarovanih za slučaj smrti in doživetja K 2.311.939 39, izven tega rent in penzije K 49.836 03. V vsi dobi svojega obstanka pa je izplačala „Slavija“ v vseh oddelkih K 91.936.993 73, poleg tega je pa kot vzajemni zavod razdelila do sedaj svojim članom čisti dobiček K 1.836.419 57; samo za minolo leto je iznašala izplačana dividenda K 229.526 36. — Veliki razvoj življenjskega oddelka je razviden posebno iz narasle zavarovalnine, katera je samo v letu 1906. dosegla impozantno vsoto K 5.026.140 82, poleg tega pa tudi iz rezervnih zakladov, ki izkazujejo K 31.575.788 25.

— **Kaj store kmetijske zadruge za malega obrtnika?** Kmetijske zadruge 1. donajajo kmetu več dohodkov in provzročajo manj stroškov, 2. oživljajo samozavest in vodijo k medsebojnemu zaupanju, 3. vplivajo, da se majhen posestnik

zaveda, kako veliko moč in veljavo ima, ako se združi s svojimi sotrpinami, 4. delujejo za odpravo zavisti, sovraštva in nevošljivosti, 5. navajajo k varčevanju in k knjigovodstvu ter umnemu gospodarstvu, 6. izobražujejo kmete, vzgojujejo in uče jih mladino vzgojevati, 7. pripomorejo k cenejšemu nakupu in dražji prodaji ter množe blaginjo, 8. varujejo kmete pred izkoriščevanjem, 9. preskrbujejo kredit in cen obraten kapital, 10. ustvarjajo s tem neodvisnost, svobodo in blaginjo kmetijskega stanu ter donajajo plačilo za trudapolno, težavno delo, ki si ga kmet zasluži; to pa le tedaj, če je vodstvo zadruge v dobrih rokah in so zadružniki složni.

— **Nove hranilnice za otroke.** V Novem Jorku je izumel neki Američan novo vrsto hranilnic za otroke. Hranilnica je navadne velikosti, kakor se jih dobiva v prodajalnicah od K 1-20 do K 5. Izumitelj pa je vtaknil v hranilnico malo uro, ki se navije, kakorhitro se dene v hranilnico komad 50 stotink, ki je zanj napravljena odprtina. Ura gre 24 ur. Če se hoče torej, da gre ura redno, se mora vsak dan vložiti v to hranilnico ali škrinjico 50 stotink ali 10 cent. ameriškega denarja. Tako se prihrani vsak teden 70 cent. ali v naši vrednosti K 3-50. Take hranilnice se prodajajo v velikem številu. Prav bi bilo, da bi se uvedle tudi pri nas.

— **Velikanska živinoreja v Združenih državah.** Naravnost neverjetne so velikanske številke, ki govore o živinoreji v Združenih državah. Tamkaj so imeli leta 1906. živine, in sicer: kopitarjev (konj, oslov in mul) 22 milijonov, rogate živine 66.862.000 ovac in koz 52.508.000, svinj 52.103.000.

— **Izseljevanje v Ameriko.** Iz Novega Jorka poročajo, da je radi novega davka za izseljence, ki stopi v veljavo dne 1. julija t. l., število naseljencev silno naraslo. Meseca aprila se je v samem Novem Jorku naselilo 140.000 oseb, a maja pa gotovo 150.000 — Na 7. maja je dospelo 15.000 izseljencev.

— **Velika lakota na Bolgarskem.** Vsi bolgarski listi ponovno napovedujejo veliko lakoto, ki čaka Bolgarsko to leto. Vse žetve so zaradi mraza in snega, ki je nedavno zapal, povsem pozeble in uničene, in ono malo, kar je še preostalo, povene od vročine in suše, ki vlada že dvajset dni.

## Raznoterosti.

× **Črna gora** obsega 9475 štirj. kilometrov in šteje okolo 250.000 prebivalcev. V začetku 17. stoletja je obsegala Črna gora komaj nekaj več kakor katunsko nahijo, to je tisto najvišje kraško pradomovino črnogorskih pastirjev okolo njeguskega polja v obsegu komaj 1000 štirjaskih kilometrov. Tukaj je bilo vsekdar zadnje zatorišče borilcev za svobodo Črnogorcev.

× **Časnikarstvo v Bolgariji.** V Bolgarski izhaja okolo sto listov, tako da pride na 45.000 prebivalcev en list. Srbi stoje v tem pogledu mnogo bolje, toda na Ruskem pride en časnik na 276.000 prebivalcev. V tem pogledu so Rusi zaostali daleč za Bolgari.

× **Nabiranje oranžnih lupin.** Poljaki nabirajo v korist svoje narodne šolske družbe oranžne lupine, ki jih potem prodajajo za primerno uporabo. Tekom štirih mesecev je imela družba od tega 666 kron čistega dobička.

× **Luteransko gibanje v Avstriji.** Leta 1906. je prestopilo v Avstriji k luteranstvu 4364 oseb. Od teh jih je 3905 prešlo naravnost iz rimsko-katoliške cerkve deloma na avgsburško, deloma na helvetsko veroizpovedanje. 459 jih je prestopilo iz drugih ver, največ iz židovske. Od leta 1898. naprej je glasom uradnih podatkov prestopilo k luteranstvu 42.395 oseb. Od časa reformacije je to največje število prestopa k luteranstvu v Evropi.

× **Stoletnico Garibaldijevega rojstva** so slavili Italijani dne 4. julija t. l. Josip Garibaldi se je rodil v Nici dne 4. julija 1807.

× **Svetovna razstava v Parizu.** Parlamentarna komisija za trgovino in industrijo je imela te dni svojo sejo. O tej priliki so govorili o novi svetovni razstavi v Parizu. Komisija se je odločila za razstavo ter je na predlog člana Corneta sklenila, da se pozove vlada glede določitve časa in obsega razstave.

× **Židje na Ogrskem.** V Evropi je leta 1890. živelo 4.349.739 Židov, od teh jih je bilo na Ogrskem 725.222, to